

Warszawa 24 marca 2017 r.



Stanowisko Unii Metropolii Polskich w sprawie przygotowań do ZIT PLUS - strategicznego projektu Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju

Świadomi zobowiązania zawartego w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiającego przepisy dotyczące funduszy europejskich, w tym zasady zintegrowanych inwestycji terytorialnych (ZIT), że *„każde państwo członkowskie powinno zorganizować partnerstwo z przedstawicielami właściwych władz regionalnych, lokalnych, miejskich i innych instytucji publicznych, partnerów gospodarczych i społecznych oraz innych właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie”*,

- zważając, że *„celem takiego partnerstwa jest zapewnienie poszanowania zasad wielopoziomowego zarządzania, a także pomocniczości i proporcjonalności”*,

- w nawiązaniu do Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, w której Rząd deklaruje, że w nowej perspektywie projekt ZIT PLUS będzie projektem o znaczeniu strategicznym *„kreowania rozwoju metropolitalnego, poprawy zarządzania, wypracowania usprawnień organizacyjnych w dostarczaniu usług aglomeracyjnych i prowadzenia analiz rozwojowych w miejskim obszarze funkcjonalnym, integrujących działania finansowane z różnych źródeł, w szczególności podejmowaniu działań wykraczających poza zadania dotyczące wdrażania funduszy unijnych”*,

- przyjmując z zadowoleniem zapis SOR, że *„Kontrakt będzie mógł być zawierany nie tylko pomiędzy rządem i samorządami województw, ale również innymi jednostkami samorządu terytorialnego i innymi podmiotami publicznymi i prywatnymi”*,

- na podstawie czteroletnich doświadczeń Zespołu koordynacyjnego UMP ds. ZIT, w którym oprócz miast UMP uczestniczą pozostałe ośrodki wojewódzkie, Rada Unii Metropolii Polskich zajmuje stanowisko następujące:

1. W celu uniknięcia błędów, jakie pod presją czasu popełniono w przygotowaniach programu ZIT, program ZIT PLUS powinien być przygotowany w autentycznym partnerstwie Rządu z samorządami obszarów metropolitalnych i miejskich.

2. Istotnym forum debaty nad polityką miejską, ustrojem metropolii, nowelizacją ustawy o zasadach polityki rozwoju, nowelizacją koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju - a dopiero w tym kontekście nad założeniami programu ZIT PLUS - powinien być specjalnie w tym celu utworzony w 2012 r. zespół stały Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego ds. Funkcjonalnych Obszarów Metropolitalnych i Miejskich, który jak dotąd, z powodu braku zainteresowania strony rządowej, jest mało wykorzystywany.

3. Oprócz wskazanego zespołu KWRiST - zajmującego się systemowymi, ustrojowo-prawnymi kwestiami przygotowania Programu ZIT PLUS, nadal będzie działał Zespół koordynacyjny UMP ds. ZIT, zajmujący się - w partnerstwie z Ministerstwem Rozwoju, kwestiami operacyjnymi.

4. Oczekiwana nowelizacja ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju powinna uwzględnić fakt, że obszary ZIT PLUS są obszarami funkcjonalnymi o znaczeniu krajowym i europejskim. W szczególności 8 obszarów ZIT PLUS stanowi węzły sieci bazowej TEN-Transport, a pozostałe - węzły sieci kompleksowej. Polska jest zobowiązana zbudować sieć bazową wraz z węzłami do 2030 r.

5. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju daje podstawy do przygotowania programu ZIT PLUS w sposób wskazany w preambule niniejszego stanowiska. Wśród działań pilnych, do 2020 roku, SOR zapowiada „*usprawnienie systemu monitorowania i diagnozowania sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej na poziomie miejskich obszarów funkcjonalnych, w tym dostosowanie metodologii statystyki publicznej, rozbudowa lokalnych, regionalnych i krajowych centrów wiedzy nt. obszarów miejskich.*”

6. Zapowiadane w powyższym cytacie z SOR „*dostosowanie metodologii statystyki publicznej*” w celu „*usprawnienia systemu monitorowania i diagnozowania sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej na poziomie miejskich obszarów funkcjonalnych*” należy rozpocząć od wdrożenia dorobku Unii Europejskiej i OECD w zakresie statystyki metropolitalnej i miejskiej, któremu poświęcono odrębny rozdział w ostatnim Raporcie Kohezyjnym.

7. Zgodnie z metodyką uzgodnioną przez Komisję Europejską i OECD (z udziałem przedstawicieli polskiego Rządu) obszary ZIT PLUS należy składać z jednostek statycznych NUTS 3, dla których istnieje i jest rozwijany jednolity zasób podstawowych danych statystycznych, porównywalnych w kraju, Europie i świecie. Będzie przy tym spełniony wymóg, aby obszar ZIT PLUS był obszarem funkcjonalnym, bowiem nieadministracyjne NUTS 3 (a takie utworzono w Polsce) muszą być obszarami funkcjonalnymi. Zwracamy uwagę, że te obszary miejskie Polski, w których znalezienie nowych źródeł rozwoju jest traktowane z najwyższą powagą i uwagą - mianowicie aglomeracja łódzka i konurbacja śląska - już zorganizowały i prowadzą swoje ZIT na obszarach będących złożeniem regionów NUTS 3; w przypadku Łodzi dwóch NUTS 3, a w przypadku katowickim - pięciu NUTS 3.

8. W projekcie ZIT PLUS oprócz doskonalenia praktyki partnerstwa publiczno-publicznego - czyli wzajemnej współpracy samorządów metropolitalnego lub miejskiego obszaru funkcjonalnego oraz tych samorządów z Rządem - nowym wyzwaniem powinno być usprawnienie pozostałych form partnerstwa miast, gmin i powiatów obszaru, czyli partnerstwa publiczno-społecznego i publiczno-prywatnego, a także partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego z ich podmiotami, np. spółkami i stowarzyszeniami komunalnymi.

9. Kwestia koordynowania różnych strategii, mających wspólne osadzenie na danym obszarze funkcjonalnym, w tym strategii ZIT PLUS, powinna zostać uwzględniona w nowelizacji ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju - w sposób właściwy dla demokratycznego państwa prawnego, w którym każdy planuje tylko to, za co odpowiada. Należy zrezygnować z przepisów nakazujących różnym organom planować także to, za co nie odpowiadają. W zamian potrzebne jest metodyczne podejście do partnerstw, w całym ich bogactwie zasygnalizowanym wyżej w pkt. 8.

**Prezes Zarządu
Unii Metropolii Polskich**

**Rafał Dutkiewicz
Prezydent Wrocławia**

**Przewodnicząca Rady Fundacji
Unia Metropolii Polskich**

**Hanna Gronkiewicz-Waltz
Prezydent M.St. Warszawy**